

KULTURA KAJERO
de la Asocio Amikoj de CDELI
Januaro 2016

Prelegoj okazintaj la 28-an de novembro 2015,
dum la Asembleo de la Asocio Amikoj de CDELI

Stefano Keller:
Kunkreskintaj ĝemeloj
paĝo 3.

Martine Schneller:
*Kiel trafe uzi la
informadikan katalogon?*
paĝo 12.

Richard Schneller:
*La esperanto-kolekto Karl Jost
en Zentralbibliothek Zürich*
paĝo 17.

KULTURA KAJERO de la Asocio Amikoj de CDELI

Redaktoroj: Claude Gacond kaj Stefano Keller

Eldonanto: Asocio Amikoj de CDELI,

Centro de Dokumentado kaj Esploro pri la Lingvo Internacia (CDELI),

Biblioteko de la Urbo, Strato Progrès 33, Poŝtfako 3034,

CH-2303 La Chaux-de-Fonds (NE), Svislando. Telefono: +41 32 967 68 42

Januaro 2016

Enkonduke

Jam de pluraj jaroj okazas kulturaj-klerigaj sabatoj aŭ semajnfinoj en Centro de Dokumentado kaj Esploro pri la Lingvo Internacia (CDELI), organizitaj de la Asocio Amikoj de CDELI (www.cdeli.org/eventoj).

Dum tiuj eventoj estas prezentataj temoj el la esperanta kulturo, pri ĝiaj historiaj faktoj kaj literaturo, vivo kaj agadoj de gravaj esperantistoj, metodologiaj konsiloj pri la instruado de Esperanto. Krome, ofte okazas prelegoj ankaŭ pri aliaj temoj el diversaj fakterenoj.

Indas konservi la tekstojn de tiuj valoraj prelegoj kaj diskonigi ilin, kune kun aliaj informoj pri aktivecoj okazantaj en CDELI, kio estas ne nur unu el la du plej gravaj arkivejoj en la mondo pri Esperanto kaj interlingvistiko, sed ankaŭ la ĉefa klerigejo kaj esperanto-kursejo en Svislando.

Tiel venis la ideo kunmeti en publikaĵon la prelegtekstojn de la 'Sabatoj de CDELI'. Rezulte, vi tenas nun en viaj manoj la unuan KULTURAN KAJERON de la Asocio Amikoj de CDELI (Januaro 2016).

Ni esperas, ke tiu ĉi publikaĵa diskonigo de la diversaj temoj traktitaj dum prelegoj kaj kursoj ne nur permesas al partoprenintoj re-enprofundiĝi en la diskutitan temon re-legante la tekston de la prelego, sed ĝi ankaŭ motivos aliajn ĉeesti venontajn eventojn en CDELI.

Stefano Keller

Sekretario de la Asocio Amikoj de CDELI

Stefano Keller:
Kunkreskintaj ĝemeloj - Ĉu unu aŭ du?
Epidemiologia studo pri kazoj en Hungario, 1554-2004
(Stefano Keller, Júlia Métneki kaj Péter Varjassy)

Dum la tuta homa historio la apero de kunkreskintaj (aŭ siamaj) ĝemeloj elvokis miron kaj nekomprenon. Tiuj diversgrade disiĝintaj, sed unukorpe, kungluiĝinte (aŭ ne komplete disiĝinte) naskiĝintaj personoj havas plej diversajn vivoŝancojn, kiujn influas ankaŭ la eventuala ekzisto ĉe ili de alia malformiĝo denaska.

Prezentado de kazoj de kunkreskintaj ĝemeloj pere de ekzemploj el scienca esploralaboro farita en Hungario pri genetikaj anomalioj kaj kunkreskintaj ĝemeloj.

Kio estas kunkreskintaj ĝemeloj?

Unu-ovolaj, samseksaj, ĝemeltipaj embrioj, kies korpoakso duobliĝis, plejparte pro nekonata kialo.

Kunkreskiteco:

- eblas nur je specifaj korpopartoj (ok korporegionoj, listigo, klarigoj sur paĝoj 5 kaj 8)
- la gravedeco, grado de kunkreskiteco povas varii laŭ kazo kaj tipo
- povas esti pli ol du individuoj kunkreskintaj (ĝemela triopo, kvaropo, ktp.)

Ofteco de kunkreskintaj ĝemeloj

Tre malofta fenomeno. Aperas:

- unu-ovolaj, je frua fazo de gravedeco: 1 %
- en ĉiu 40.000-a gravedeco atendeblas apero de tia kazo (plejofte abortiĝas de si mem, aŭ okazas abortigo)
- duono de naskiĝintoj ĝemelaj kunkreskintaj morte alvenas aŭ mortas ene de 24 horoj post naskiĝo.
- tiaj vivnaskitoj maloftas: ~ 1 el 200.000 naskoj

Usono: 40 kunkreskintoj jare (Donnie kaj Ronnie Galyon – 1952)

Hungario: 0-4 kunkreskintoj jare (1970-2003) – el VRONY (Nacia Registro de Denaskaj Misformiĝoj)

Kiel formiĝas 'kunkreskintaj' ĝemeloj?

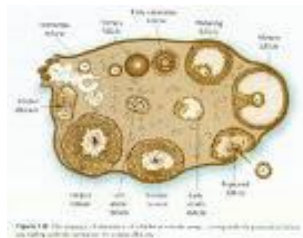
La kaŭzo kaj estiĝmaniero de 'kunkreskintaj' ĝemeloj ne estas klare konata. Ekzistas 2 ĉefaj teorioj:

 <p>kunkreskiĝo</p>	 <p>disiĝo kaj rekuniĝo</p>
<p>Embria evoluo, 14-16-a tago: ĝemeligo, duobliĝo. Korpoakso je kapa aŭ malsupra parto ne disiĝas, aŭ nur parte</p>	<p>Du embrioj kunfandiĝas, kiuj antaŭe komplete disiĝis en du embriodiskoj (Rowena Spencer)</p>
<p>Diskuto pri tio ne jam rezultis decidon</p>	

Etiologiaj faktoroj ĉe homo

Ne sufiĉe konata

- Eble maljuniĝo de la ovolo (Witchi 1934)
- Malsano dum gravedeco (diabeto, tiroido/glando)
- Hormonaj terapioj (pro senfrukteco)
- Teratogenaj (gravajn malformiĝojn kaŭzantaj) medikamentoj

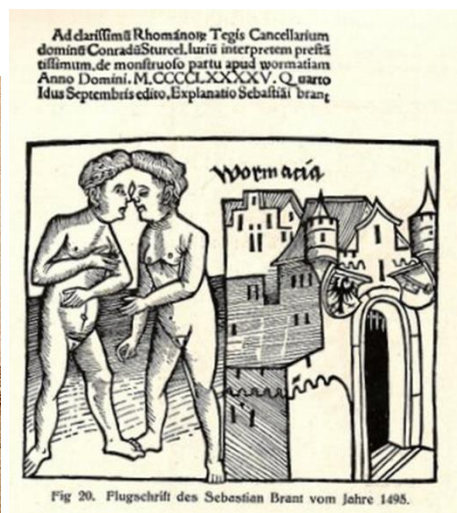
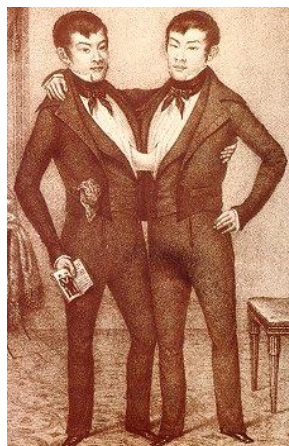
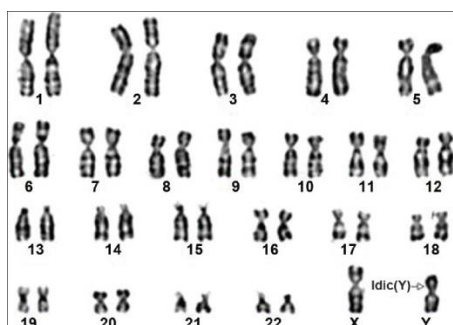

Aliaj kaŭzebloj

Kromosoma-misformiĝo – ne certas

hereda eblo – ne verŝajnas: Chang kaj Eng en 1971 - post kvara generacio aperis denove kunkreskinta ĝemelparo (eksceto)

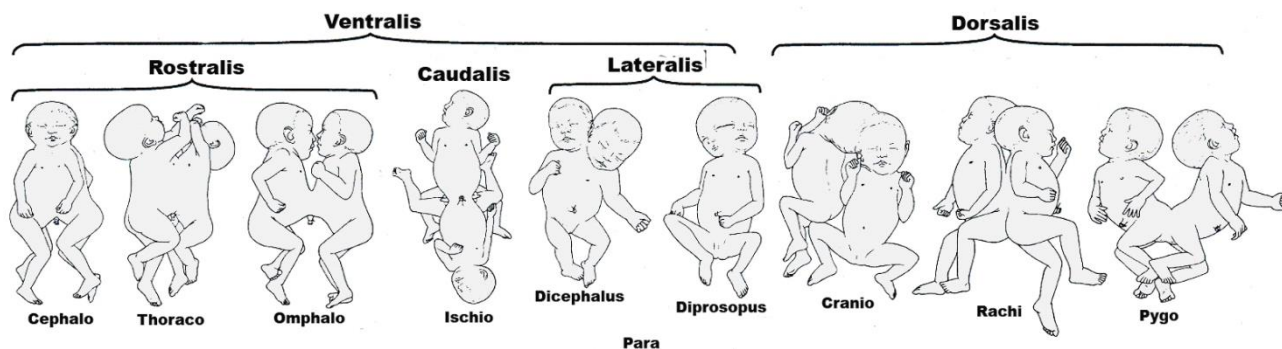
'primirado' – (imagado, kredo): „sur la embrion influas, se la patrino dum la gravedeco ekvidas ion tre nekutiman aŭ timigan teruraĵon”.

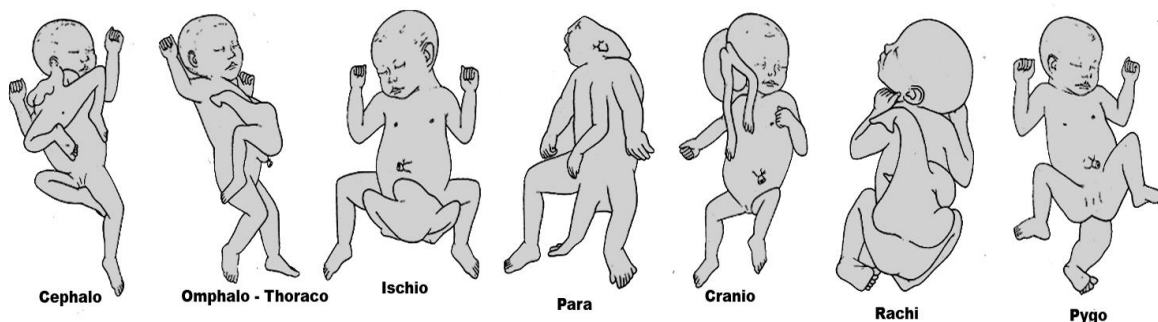
Tipoj de kunkreskintaj ĝemeloj

Laŭ: Geoffroy Saint-Hilaire (1830), Spencer (2003)

Simetriaĵ - 8 tipoj:

Malsimetriaĵ (parazitoj) - 8 tipoj:

Materialo ekzamenita

Temas pri malofta, tre grava misformiĝo. Estas malmulte da kontroleblaj dokumentoj je dispono pri kazoj, ekzamenoj.

Kazoesploro – du diversaj metodoj

1970-2004 Veleszűletett Rendellenességek Országos Nyilvántartása (VRONY - Nacia Registro de Denaskaj Misformiĝoj)

Laŭleĝa devo anonci fare de kuracistoj, pri vivantoj, mortintoj-ekzamenita ktp.

1554-1970 – Scienca esploralaboro, publikaĵoj pri tiu periodo

Métneki J., Czeizel E.: Magyar Nőorv L, 1989.52.359.

Métneki J., Czeizel E.: Acta Genet Med Gemellol., 1989.38.285.

Varjassy, P – Métneki J.: Összenőtt ikrek Magyarországon, Kossuth Kiadó, 2008.

- Az összenőtt ikrek gyakorisága, epidemiológiája és kóreredete.

Métneki J. Dr, Czeizel E. Dr, Keller I., en Orvosi Hetilap, 15a nro, 1983 aprilo 10

- Összenőtt ikrek Magyarországon 1970-1986. Keller I., Czeizel E., Métneki J.

Abstr. hun., rus., eng., In: Magyar Nőorvosok Lapja. - ISSN 0025-021X.

1989. 52. évf. 6. sz., p. 395-365.

Ekzamena metodo

1970 - 2004

- materialrikolto – diagnozo pri tipoj de kunkreskintaj ĝemeloj
- Materialrikolto el akuŝejoj, postmortaj ekzamenejoj (foto, ktp.)
- Elimino de eraraj anoncoj - pliĝustigo de la diagnozoj
- Demandara enketo epidemiologia (personaj intervjuoj, informrikolto el genetika konsultado, kompletigaj informoj de flegistinoj, akuŝistoj,)

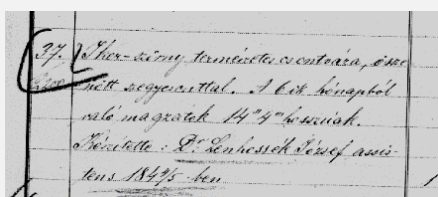
Materialo: 196 kazoj

Epidemiologia pritraktado: 195 kazoj

Fontoj por la scienca esplorado

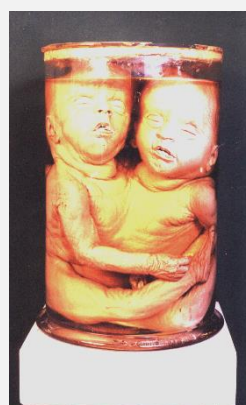
Skribitaj dokumentoj: 189

Fotoj: 74

Konservitaĵoj: 23

Presaĵoj: 11

Desegnaĵoj: 9

Videoj: 3

Skeletoj: 3

Intervjuoj: 2

Statuoj: 2

Amasiĝo da kazoj geografie kaj laŭjare

Suspektoj pri regionoj, jaroj

1958-59 - Budapest. XX. = 2 kazoj ene de 2 jaroj

1989 - Komitato Csongrád = 3 kazoj

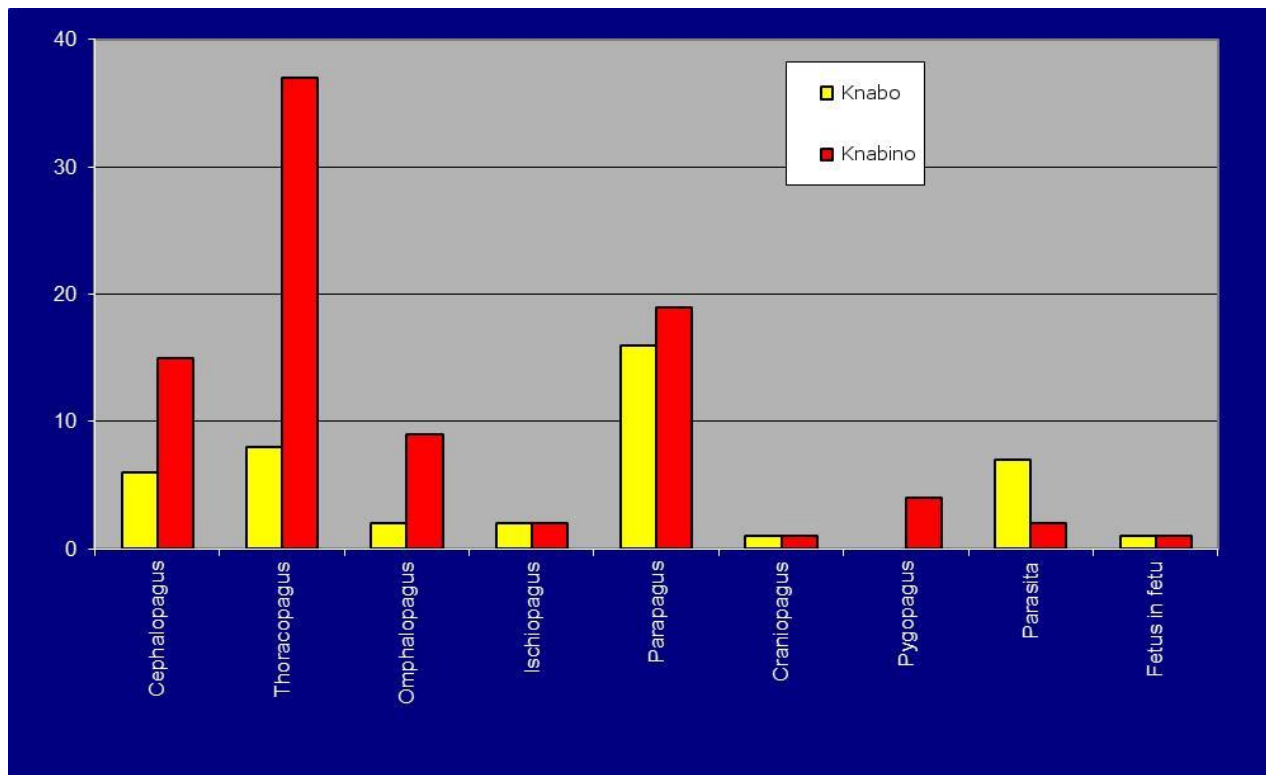
1994-95 - Komitato Nógrád = 2 kazoj en 8 monatoj

Laŭseksa konsisto de kazoj

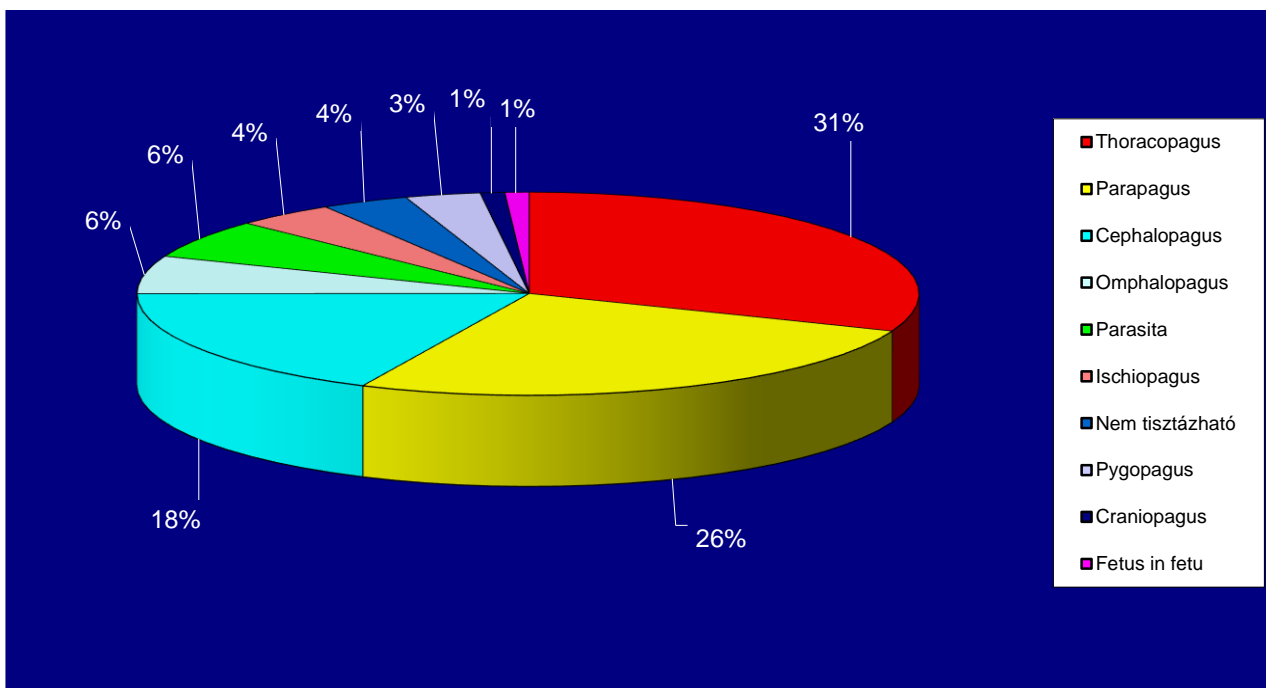
57 el 195 sekso nekonata
 138 konata: 92 knabina, 46 knaba
 6 paroj kun seksa misformiĝo (pseudohermafroditoj)

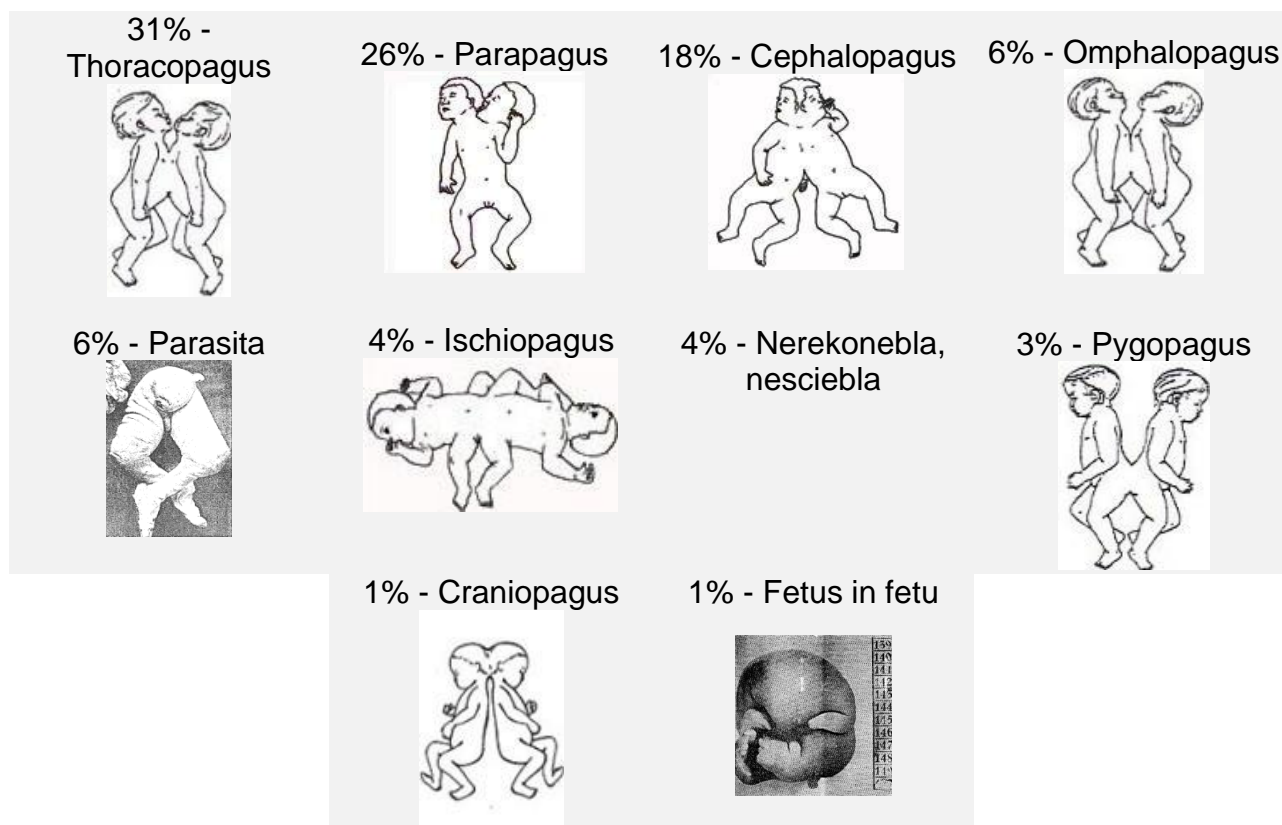
Tipo de kunkreskiteco laŭ la sekso:

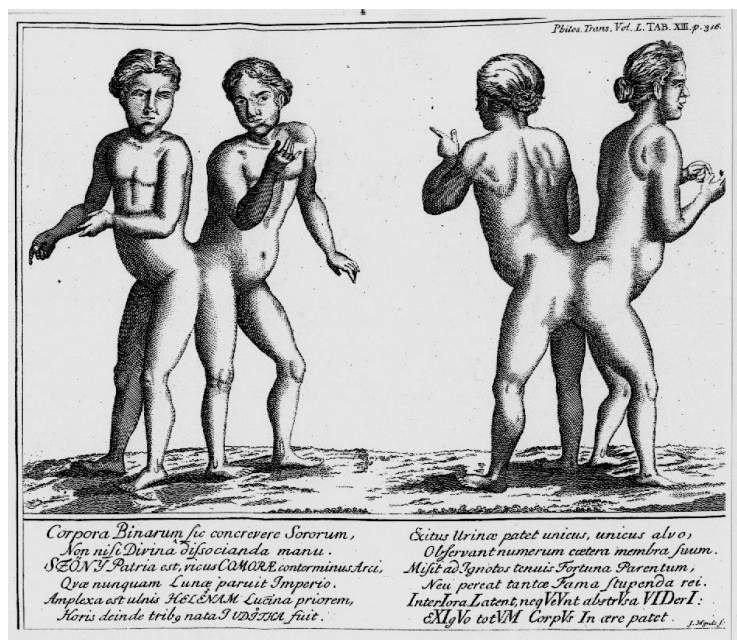
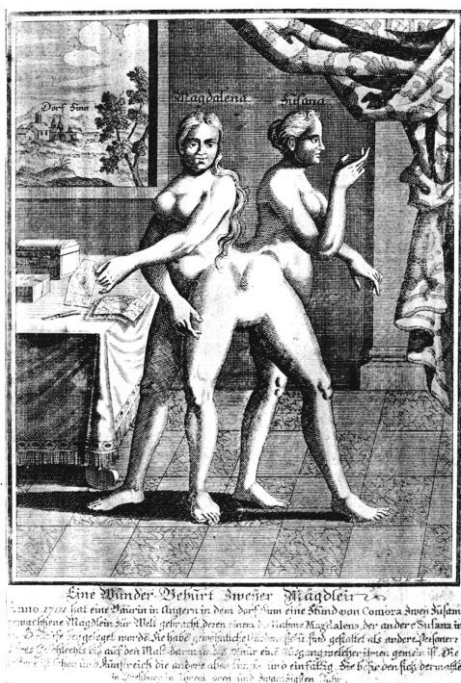
Laŭtipa klasigo de kunkreskiteco (1554-2004) - tabele

Laŭtipa klasigo de kunkreskiteco (1554-2004) - aspekte

Pli longe vivintaj kunkreskintoj

Ne estis disigitaj kirurgie: Ilona (Helena) kaj Judit, t.n. „hungaraj fratinoj”, naskiĝintaj en 1701 kun tri hora diferenco, pygopagus tipo, de la 9a-jaro vivis en instituto ĝis 22 jaroj. Supozita kaŭzo de ilia miskresko: „en la unua semajno de la gravedeco la patrino kun mirego observis sekskuniĝantajn hundojn, 'kungluiĝintajn'...”

Kazoj de

SUKCESE disigitaj kunkreskintaj ĝemeloj (1)

1983. Naskitaj je 33 semajnoj, 4050 g.

Tipo: Omphalopagus, haŭtkunkresko kaj hepata ero

Operaciitaj: je 4 hora aĝo

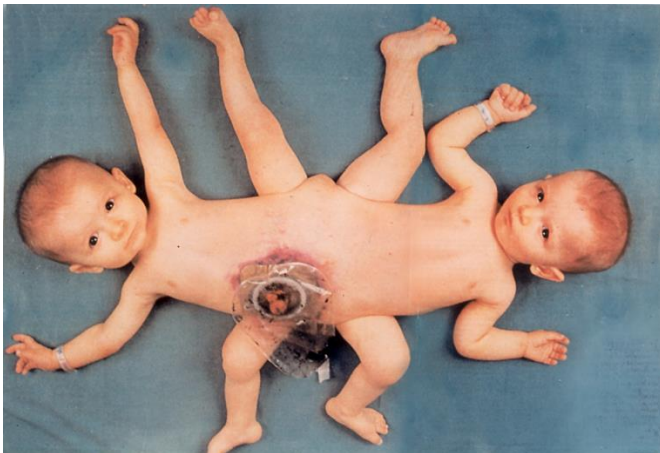
Ili havis la malsanon Limfomo de Hodgkin (forpasis je la aĝo de 16 jaroj).

Fonto: Altorjai és mtsai: Magyar Sebészeti, 1985.38.117.

SUKCESE disigitaj (2)

1983. Pécs. 38-a semajno: 5600 g. Tipo: ischiopagus + alia

Operacio: Munkena Universitata Infankirurĝejo (je ilia 8-a vivmonato)

Fonto: Pintér és mtsai: Orvosi Hetilap, 1988.129.15

SUKCESE disigitaj (3)

1998. Kispereg. Melinda kaj Izabella. Tipo: omphalopagus - apartaj kardioj en komuna kardiosako, kuniĝintaj hepatoj. Disigo: Szegeda Infankliniko (Füzessy Kristóf prof.). Malfacilaĵo: kunkreskiĝo je granda korpo-surfaco.

Supozeblaj kialoj de kunkreskiĝo

- Patrinaj malsanoj

Dokumeno-nro: 31/61 - Kazoj intervjuitaj: 25

Diabeto	1
Hypothyreosis	1
Alkoholismo	1
Influenco/gripo	1
Hepatmalsano	1
Traradiado de la ventro	1

Ekzemplo: Dicephalus incomplet
kaŭzita de Embriopatica diabetica

Profesiaj kaŭzoj

Kazo	Laborejo	Kemiaĵoj
141.	Vestaĵfabriko	aceton, petrolo, alkoholaĵoj
151.	Feraĵa fabriko	kupro (patro)
170.	Galvaniiga uzino (ultrasonekzameno montris je 19-a semajno)	kromo (Cr)-vapor
142.	Preseja laboristo	plumbo (Pb)-absorbado

- Hormonaj influoj

Familia historio – Kontraŭ-gravediĝa medikamento

- ETIOLOGIO

En la estiĝo de kunkreskintaj ĝemeloj la kaŭzoj ne estas kun certeco difineblaj,

- la genetikaj faktoroj estas malatenteblaj,
- pri la misevoluo unuavice kulpas ĉirkaŭaj (teratogenaj) kaj patrinaj efikoj,
- tia kunkreskiĝo kreas sinsekvon de diversaj misevoluoj kaj la tuta evoluo de la embrio iras misvojen.

Tiaj misformiĝoj ekzistas ankaŭ ĉe bestoj, plantoj, legomoj, fruktoj

Artikoloj de la esplorteamo pri tiuj laboroj aperis en sciencaj fakrevuoj hungare kaj angle. La preleginto la unuan fojon prezentis la temon en esperanto dum scienca prelegserio de Budapeŝta Medicina Esperanto-Fakgrupo en 1980. En la Scienca Kafejo de la 100-a UK en Lillo, Francio, en 2015 li prelegis pri la aktuala stato de la esploroj, ĉi tie prezentitaj.

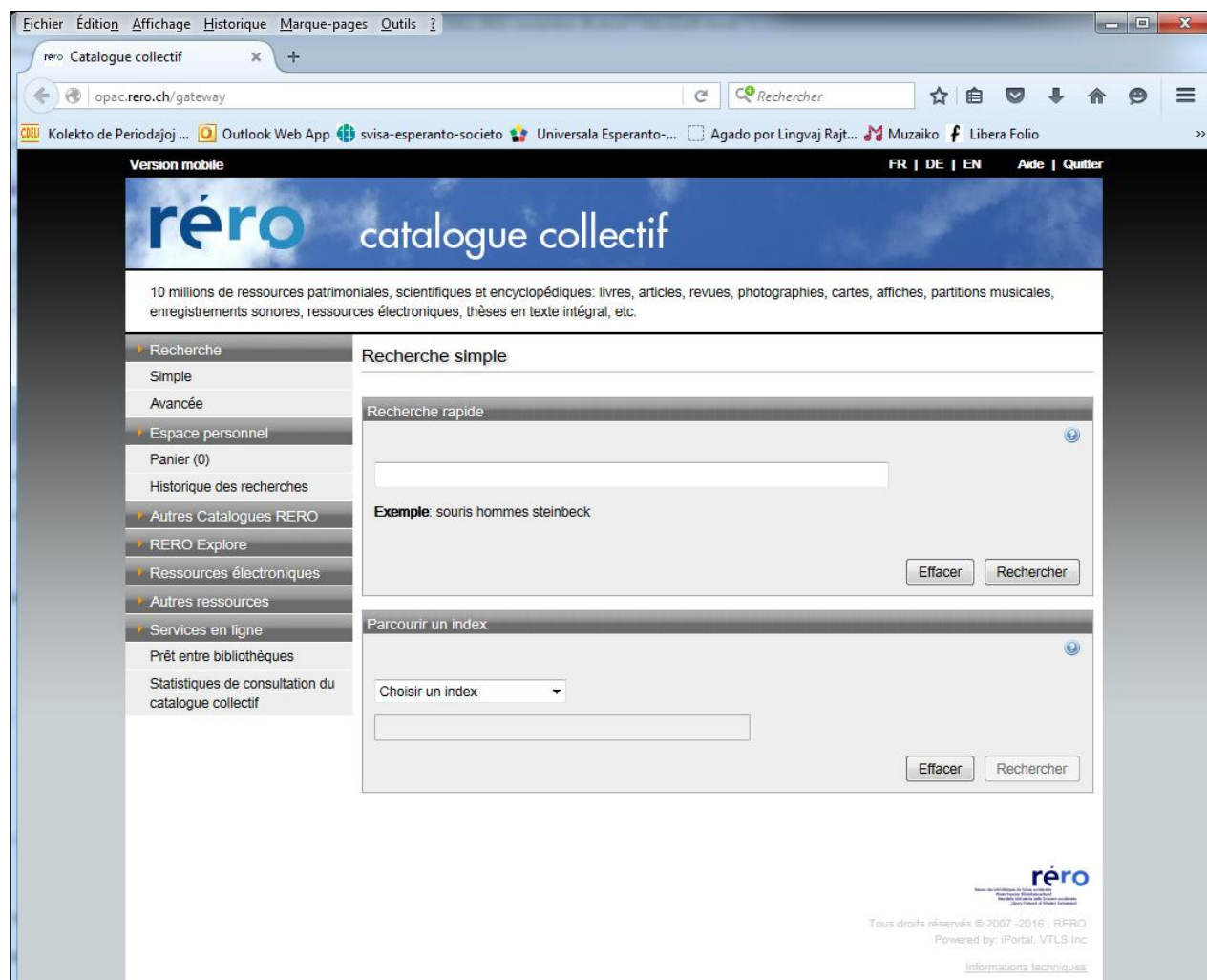
* * * * *

Martine Schneller:
Kiel trafe uzi la informadikan katalogon?
www.rero.ch

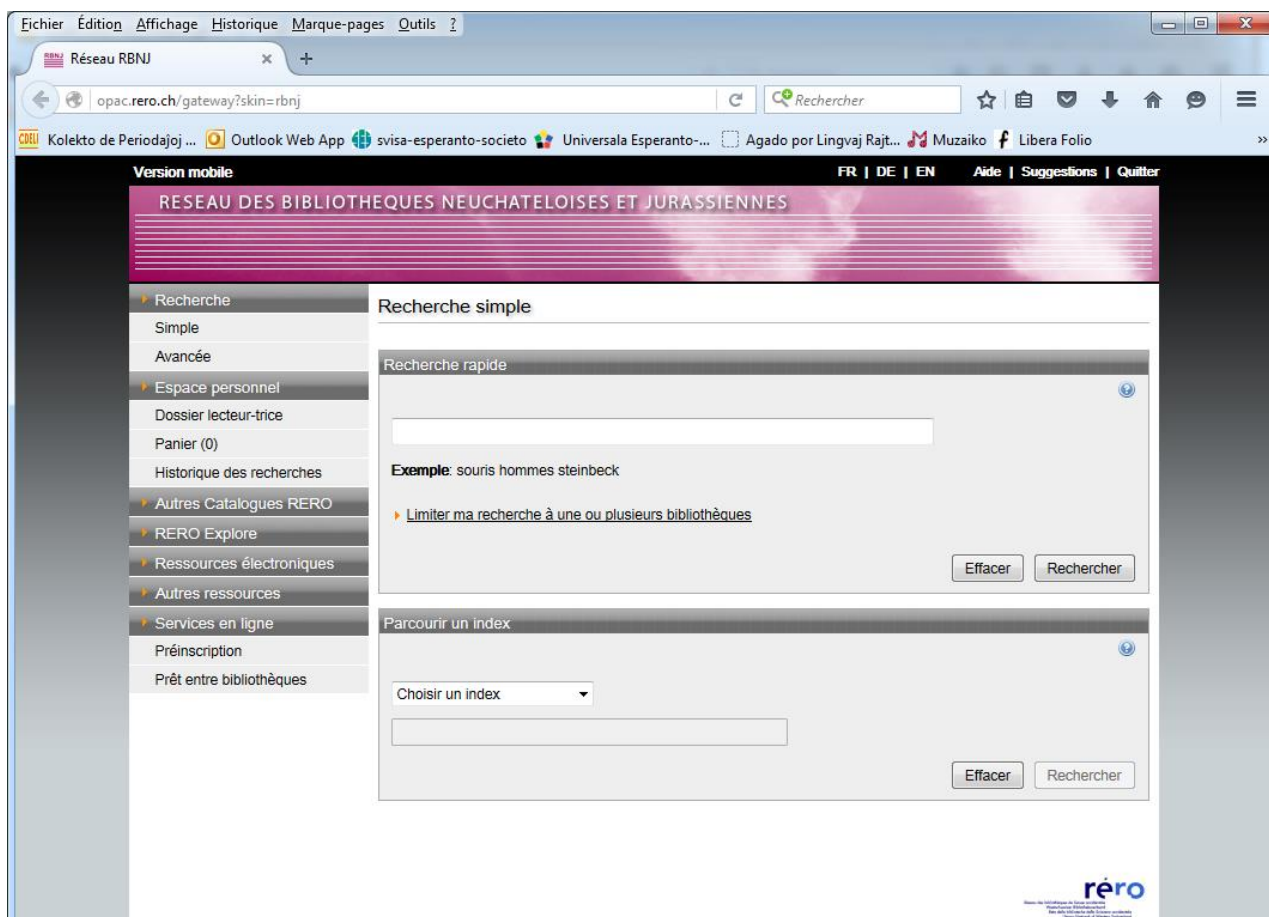
RERO (**Ré**seau **rom**and, **Reto** **rom**anda) estas la kolektiva katalogo de la romandaj bibliotekoj. Nun proksimume 250 bibliotekoj aliĝas al tiu reto, inter kiuj la Urba Biblioteko de La Chaux-de-Fonds.

Ĉar CDELI estas departemento de tiu biblioteko, ĝiaj kolektoj iom post iom eniras en tiun retan katalogon. Nun 8350 noticoj estas en RERO kaj sufiĉas tajpi la ŝlosilvorton *cdeli* por venigi ilin je la ekrano.

Ni povas venigi ilin same en la **kolektiva katalogo** (blua koloro):

kiel en la loka katalogo **Réseau des bibliothèques neuchâteloises et jurassiennes** (ruĝa koloro):

– sed nur la loka katalogo povas doni al ni la utilajn teknikajn informojn por konsulto aŭ prunto (signaturojn, nombron da ekzempleroj).
 Kompreneble plejofte kiam ni konsultas katalogon ne estas por admiri aŭ traserĉi 8350 noticojn sed por ricevi iun precizan informon.

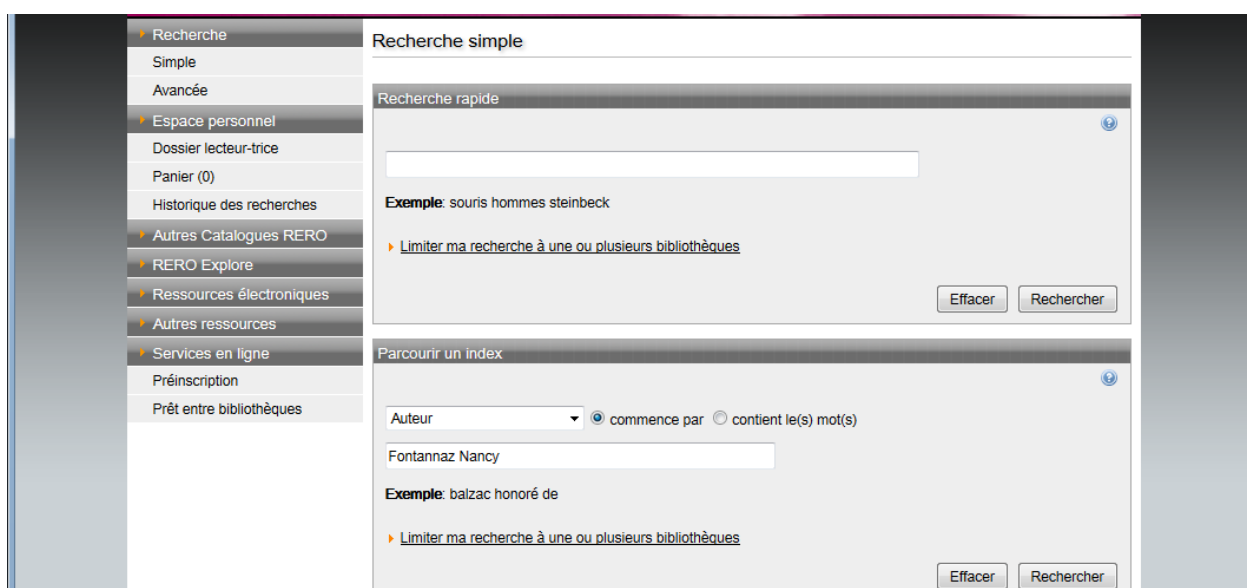
Unua ekzemplo:

Demando: ĉu Nancy Fontannaz verkis ion (katalogitan en RERO) ?

Se ni tajpas la ŝlosilvortojn *Nancy cdeli* ni ricevas 6 respondojn

Se ni tajpas *Fontannaz cdeli* ni ricevas unu

Same se ni tajpas en la **indekso Aŭtoroj** *Fontannaz Nancy*

Dua ekzemplo

Demando : ĉu Alain Favre verkis ion (katalogitan en RERO) ?

Se ni tajpas en la ŝlosilvortoj *Alain Favre* ni ricevas 219 respondojn

Se ni tajpas *Alain Favre cdeli* ni ricevas tri

Ne same se ni tajpas en la **indekso Aŭtoroj Favre Alain** (4 respondoj)

Kion tio signifas ? Tio signifas, ke Ĝenevo havas titolon ne posedatan (ĝis nun !!) de CDELI.
(Temas pri *Inventaire mycologique...*)

Atentu pri *Favre Alain* en la **indekso Aŭtoroj** ! (estas tri homonimoj)

Tria ekzemplo

Demando : ĉu Dieter Rooke verkis ion (katalogitan en RERO) ?

Se ni tajpas en la ŝlosilvortoj *Dieter Rooke cdeli* ni ricevas 1 respondon

Ne same se ni tajpas en la **indekso Aŭtoroj Rooke Dieter** (0 respondo)

Kion tio signifas ? Tio signifas, ke la ŝlosilvortoj donis al ni la informon, ke la nomo *Rooke* aperas (ligita al Cdeli) sed ne temas pri aŭtoreco. Tio estas kontribuo (al la broŝuro *Tradiciaj rakontoj*) sed ne kiel verkinton.

« Tradiciaj rakontoj » : la sama notico laŭ ĝiaj diversaj aspektoj

1 / « *normala* » aspekto en la kolektiva katalogo

Tradiciaj rakontoj / [Christian Baudé]

Beauville : Esperanto-Laŭte !, 2003

46 p. + 1 disque sonore

Supplément littéraire au No 168 (nov.-déc. 2003) de "Laŭte !"

50 el la rakontoj ilustras disko kun la voĉoj de Nereida Martinez, Ginette kaj Paul Signoret, Marcel Redoulez kaj Claudine Pomirol, Dieter Rooke, Christian Baudé

R004526213

Baudé, Christian

Réseau des bibliothèques neuchâteloises et jurassiennes

The screenshot shows the mobile interface of the Réseau des bibliothèques neuchâteloises et jurassiennes. The header includes 'Version mobile' and language options (FR, DE, EN). The main menu on the left lists various search and personalization options. The central area displays the record for 'Tradiciaj rakontoj / [Christian Baudé]', including the title, author, location, and collation. It also shows the number of requests in progress and total requests. The bottom section lists the available copies, with details such as the call number and the status of each copy.

Version mobile FR | DE | EN Aide | Suggestions | Quitter

RESEAU DES BIBLIOTHEQUES NEUCHATELOISES ET JURASSIENNES

Recherche
Simple
Avancée
Espace personnel
Dossier lecteur-trice
Panier (0)
Historique des recherches
Autres Catalogues RERO
RERO Explore
Ressources électroniques
Autres ressources
Services en ligne
Préinscription
Prêt entre bibliothèques

Cotes et exemplaires

Début de la liste Ecran précédent Ecran suivant Fin de la liste

Notice Cotes et exemplaires(1) Format MARC

Notice 1 sur 1

Votre recherche : - Partout: Tradiciaj rakontoj

Voir en premier les exemplaires disponibles

Titre Tradiciaj rakontoj / [Christian Baudé]
Lieu / Date Beauville : Esperanto-Laŭte !, 2003
Collation 46 p. + 1 disque sonore

Demandes en cours 0 Demandes totales 0

Exemplaires 1 - 1 / 1

1 Sélectionner
Cet exemplaire ne peut pas être demandé à distance. Voir le statut ci-dessous.
Cote CFV ESP / Br 580
Dépôt NE BVCF CDELI
Statut A consulter sur place
Détails de l'exemplaire nej1461065

Ajouter sélection au panier

Service

Début de la liste Ecran précédent Ecran suivant Fin de la liste

Indikoj (sur la antaŭa bildo) de la loka katalogo koncerne la prunteblecon:

Cet exemplaire ne peut pas être demandé à distance. Voir le statut ci-dessous.

Cote CFV ESP / Br 580

Dépôt NE BVCF CDELI info

Statut A consulter sur place

Détails de l'exemplaire nej1461065

« Tradiciaj rakontoj » : la sama notico laŭ ĝiaj diversaj aspektoj, nun: **'MARC'**

Version mobile FR | DE | EN Aide | Suggestions | Quitter

RESEAU DES BIBLIOTHEQUES NEUCHATELOISES ET JURASSIENNES

Recherche
Simple
Avancée
Espace personnel
Dossier lecteur-trice
Panier (0)
Historique des recherches
Autres Catalogues RERO
RERO Explore
Ressources électroniques
Autres ressources
Services en ligne
Préinscription
Prêt entre bibliothèques

Format MARC

Début de la liste Ecran précédent Ecran suivant Fin de la liste

Notice Cotes et exemplaires(1) Format MARC

Notice 1 sur 1

Votre recherche: - Partout: Tradiciaj rakontoj

Champ	Ind. 1	Ind. 2	Données
001			vtls004526213
003			RERO
005			20081221211700.0
008			070814s2003 fr 00 lepo d
035			\$a R004526213
039	9		\$a 200812212117 \$b VLOAD \$c 200709030946 \$d 3540 \$y 200708141154 \$z 3540
040			\$a RERO necfbv
072		7	\$a s1di \$2 ro
245	0	0	\$a Tradiciaj rakontoj / \$c [Christian Baudé]
260			\$a Beauville : \$b Esperanto-Laŭte !, \$c 2003
300			\$a 46 p. + \$e 1 disque sonore
500			\$a Supplément littéraire au No 168 (nov.-déc. 2003) de "Laŭte !"
500			\$a 50 el la rakontoj ilustras disko kun la voĉoj de Nereida Martínez, Ginette kaj Paul Signoret, Marcel Redoulez kaj Claudine Pomirol, Dieter Rooke, Christian Baudé
700	1		\$a Baudé, Christian
904			\$a cdeli
962			\$a necfbv

Ajouter sélection au panier

réro

MARC

```
001          vtls004526213
003          RERO
005          20081221211700.0
008          070814s2003 fr ||||| ||||00|| lepo d
035          $a R004526213
039          9    $a 200812212117 $b VLOAD $c 200709030946 $d 3540 $y
200708141154 $z 3540
040          $a RERO necfbv
072          7    $a s1di $2 ro
245  0      0    $a Tradiciaj rakontoj / $c [Christian Baudé]
260          $a Beauville : $b Esperanto-Laŭte !, $c 2003
300          $a 46 p. + $e 1 disque sonore
500          $a Supplément littéraire au No 168 (nov.-déc. 2003) de "Laŭte !"
```

500 \$a 50 el la rakontoj ilustras disko kun la voĉoj de Nereida Martinez, Ginette kaj Paul Signoret, Marcel Redoulez kaj Claudine Pomiról, Dieter Rooke, Christian Baudé

700 1 \$a Baudé, Christian

904 \$a cdeli

962 \$a necfbv

Kun tiu informadika sistemo, ĉiuj katalogistoj estas vere ligitaj al la sama katalogo. Tio signifas, ke ĉiuj kvazaŭ laboras kune. Katalogado farita de iu povas esti utila al alia, klarigo donita de iu povas esti utila al alia, eraro farita de iu povas esti korektita de alia. Tio estas granda tempo-gajno... eĉ se katalogado restas tre postulema rilate tempon.

La libroj kaj dokumentoj posedataj de CDELI estas je la dispoŝo de ĉiuj interesatoj. Se temas pri tria ekzemplero de libro aŭ broŝuro, ĝi povas esti pruntita (eĉ sendita ien ajn en Svisio per la interbiblioteka prunto), se ne temas pri tria ekzemplero ĝi estas konsultebla surloke. Por konsulto, oni simple adresiĝu al la bibliotekisto deĵoranta en la lego-salono. Por pli ampleksa serĉado, oni prefere sin turnu al Claude Gacond, respondeculo kaj arkivisto.

- - - - -

Aŭtoroj en RERO (ekzemplo)

Zamenhof, Lejzer Ludwik	255 noticoj
Berger, Richard	200 noticoj
Cherpillod, André	179 noticoj
Privat, Edmond	150 noticoj
Hauptenthal, Reinhard	145 noticoj
Piron, Claude	141 noticoj

The screenshot shows the RERO search interface. On the left is a navigation menu with options like 'Recherche', 'Espace personnel', and 'Autres Catalogues RERO'. The main area displays the search results for 'Votre recherche: - Auteur: Privat, Edmond'. It includes a table with columns 'Nb.' and 'Entrées', listing 140 results. The first result is 'Privat, Edmond' with 140 entries. Subsequent results include 'Privat, Edmond. - D-ro L. L. Zamenhof (1859-1959)', 'Privat, Edmond. - Le Docteur L. L. Zamenhof (1859-1959)', and various other works by Privat, Edmond, as well as works by other authors like Privat, Emil Constantin, Privat, Grégory, 1984-, Privat, Guy, Privat, Jacques, Privat, Jean, Privat, Jean-Marie, Privat, Jo, and Privat, Karl.

* * * * *

Richard Schneller:

La esperanto-kolekto Karl Jost en Zentralbibliothek Zürich

Enkonduka rimarko: la temo dividiĝas en tri partoj: 1. Karl Jost, svisa Esperanto-pioniro en Zuriko, kiu naskiĝis fine de la 19-a jarcento kaj aktivis en la unua duono de la 20a jarcento; 2. La Esperanto-kolekto en la Centra Biblioteko en Zuriko; 3. Libro kaj dokumentoj de kaj pri Karl Jost en CDELI.

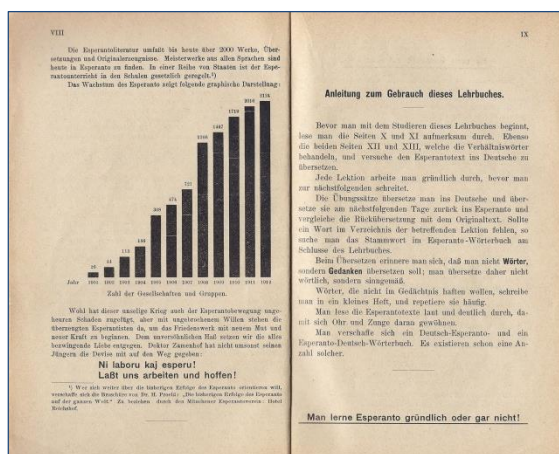
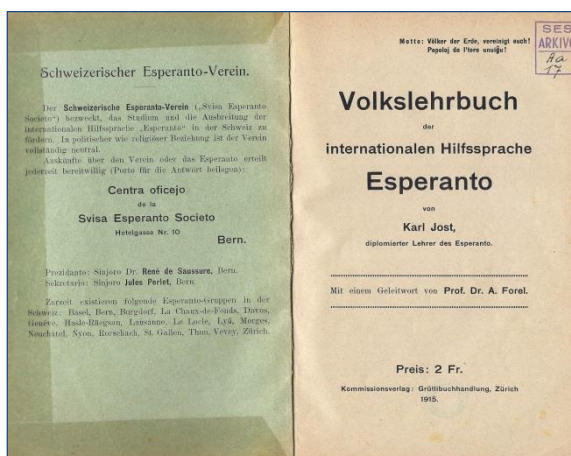
UNUA PARTO

Unue mi devas koncize rakonti, kiel mi venis al ĉi tiu temo. – Karl Jost estis entuziasma kaj sindona Esperanto-pioniro kaj vivis de 1876 ĝis 1952. Ĉar mi esperantiĝis en la sesdekaj jaroj, mi ne povis koni lin persone. Tamen mi unue eksciis pri li dum vizito ĉe tiam okdekjara esperantisto Wilhelm Haase. Interalie li legis al mi romanon en la germana pri migranta tipografo kaj diris, ke la aŭtoro estis Karl Jost, kiu uzis pseŭdonimon. La enhavo estis grandparte aŭtobiografia kaj tre plaĉis al mi, ne laste ĉar mi mem estis metilernanto en tipografio. Bedaŭrinde mi forgesis la pseŭdonimon kaj ne povis trovi la koncernan libron. Laŭ mia peto bibliotekistoj en Zuriko priserĉis la enigmon, sed bedaŭrinde trovis nenion.

Karl Jost naskiĝis en 1876 en la kanton Berno kaj estis orfo prizorgita de la publika asistado. Li lernis la metion de tipografo, kiun li praktikis ĝis sia morto. Li konatiĝis kun la esperantista movado jam dekomence kaj baldaŭ estis aktivulo. Poste li estis unu el la plej gravaj kaj fervoraj defendantoj de Esperanto. En Zuriko li kontraŭis la idistojn, inter ili la samurbanon Albert Nötzli, kiu havis gvidan rolon en la Ido-movado. Zuriko estis tiam grava centro de ĉi tiu planlingvo. Karl Jost estis unu el la fondintoj de la Esperanto-Societo Zuriko kaj fondis ankaŭ ties sektion de Laborista Esperanto-Grupo. Li devenis el laborista familio kaj dum sia tuta vivo aktivis ĉe la socialdemokratoj.

En 1915 Karl Jost ellaboris lernolibron pri Esperanto kaj poste iĝis eldonisto kaj kunaŭtoro de pluraj poeziaj volumoj kaj kantaroj en Esperanto. Li cetere estis komponisto kaj kiel multflanka personeco interesiĝis pri astronomio, mekaniko kaj politiko. Karakterize por lia sinteno estas ekzemple la substrekita frazo malsupre sur la dekstra paĝo: *Oni lernu Esperanton ĝisfunde aŭ tute ne.*

En *Svisa Espero* oni rimarkas ke la redakta kaj administra adreso estis en Berno ĝis marto 1919. Poste la redakcio kaj administrejo troviĝas en Zuriko. Laŭ la protokolo de la ĝenerala

kunveno de SES en sekva printempo oni raportas ke Karl Jost « je propra iniciato » eldonis la revuon en la pasintaj monatoj.

Svisa Espero, marto 1919

ZENTRALBIBLIOTHEK ZÜRICH

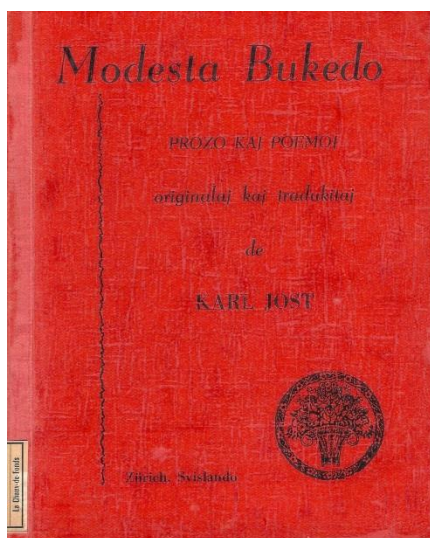
Nachlass Karl Jost
(1867-1952)
Esperantist

Signatur: Nachl. K. Jost

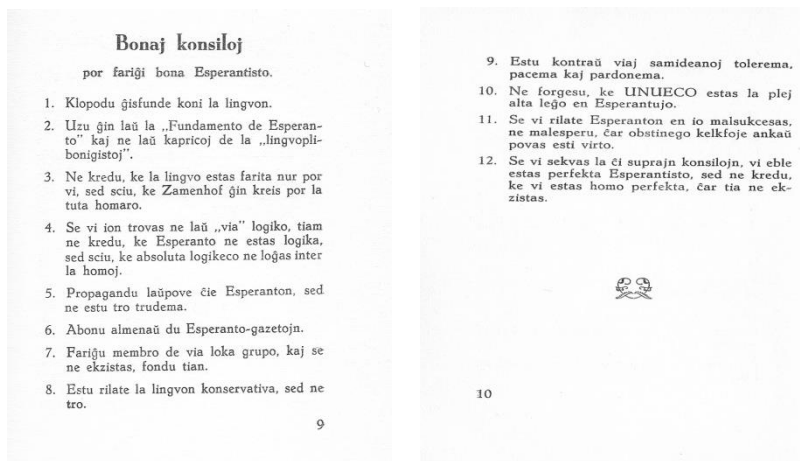
1-3	Briefe A-Z; siehe: www.zb.uzh.ch > Spezialsammlungen > Handschriftenabteilung > Briefe
4	Aufsätze und Vorträge über Ido und Esperanto; Schweiz, und internationale Esperanto-Vereine: Statuten, Bulletins, Zirkulare.
4.1	Aufsätze und Drucksachen betreffend Streit zwischen Ido und Esperanto.
4.2	Erklärung über Esperanto (Verband der Zürcher Pfadfinder) 1948.
4.3	Svisa Komitato por helpo al la Aŭstria Esperantistoj: Statuten, Rundschreiben. 1920.
4.4	Svisa Esperanto Ligo: Regeln o. D.; Rapport für das Jahr 1941.
4.5	Svisa Esperanto Societo: Zirkulare, Protokolle, Bulletins. 1918-1944.
4.6	Universala Esperanto-Asocio: Rundschreiben 1926.
4.7	Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado: Einladung und Programm zur Konferenz in Locarno; Rapport über das Jahr 1926.
4.8	Internacia Esperanto-Servo: Bulletins, 1926-27.
4.9	Esperanto-Societo Zürich: Einladungen, Zirkulare. 1927-1947.
4.10	Kaufmännischer Verein Zürich, Esperantogruppe: Tätigkeitsberichte 1928-1929.
4.11	Esperanto-Grupo Basel: Rundschreiben. 1944.
4.12	Schweiz. Esperanto Gesellschaft, Gruppe Turgi: Einladung zur Aufklärungsversammlung, 1919.
4.13	Esperantista Centra Oficejo: Rundschreiben. Paris 1919.
4.14	Esperanto Societo St. Gallen: 3 Bulletins, 1927.
4.15	Petition an das russische Volk für Einführung des Esperanto-Unterrichts in der Volksschule.
4.16	Société des Nations: Esperanto comme langue auxiliaire internationale (Rapport du Secrétariat général à la troisième Assemblée.) Druck. Genf 1922.
4.17	Aufsätze und Vorträge über Esperanto. Ts., Vervielfältigung.

Postlasaĵo de Karl Jost: listo de la arkivaĵoj de Karl Jost troveblas ankaŭ perrete: [Nachlass Karl Jost](#).

Modesta Bukedo enhavas kolekton de prozo kaj poemoj tradukitaj kaj originalaj de Karl Jost. La « Bonaj konsiloj » certe estas saĝaj. Ili aperis en *Svisa Espero* kaj poste ankaŭ en *Modesta Bukedo*.

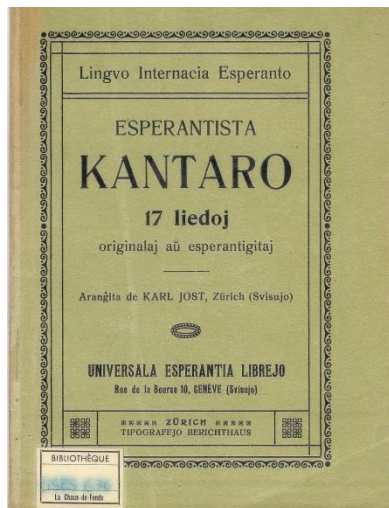

Modesta Bukedo

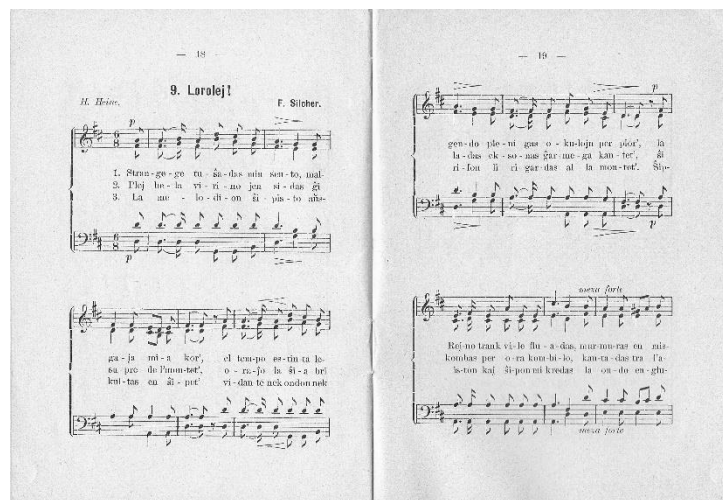

Bonaj konsiloj

Ĉar Karl Jost estis ankaŭ komponisto, li tradukis inter aliaj la poemon *Lorelej!* de Heinrich Heine (vidu sekvan paĝon).

Esperantista Kantaro

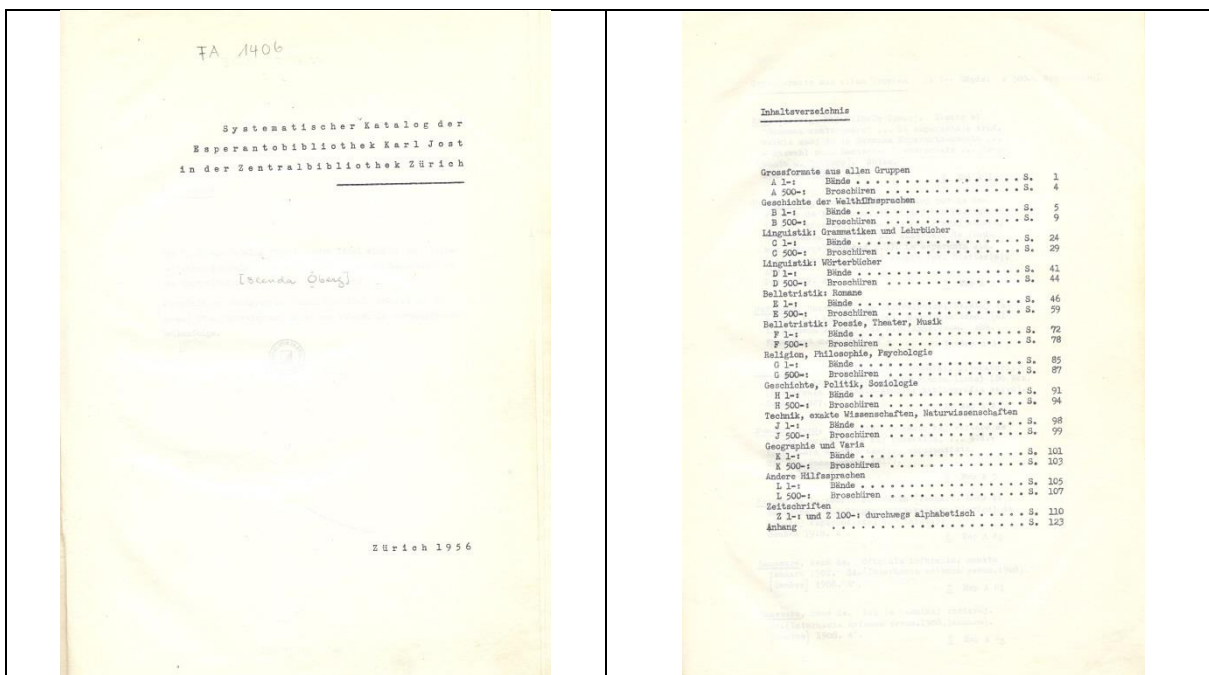
Lorelej ! Poemo: Heinrich Heine. Muziko: Friedrich Silcher.
Traduko: Karl Jost

DUA PARTO

Se oni serĉas la aŭtoron Karl Jost en la reta katalogo de la Zentralbibliothek Zürich oni trovas ses titolojn; du pliajn ol en RERO: *Legolibreto por kursanoj* kaj *Tri Svisaj kantoj*.

6 Ergebnisse Zentralbibliothek Zürich		Sortierung: Relevanz ▼
Eingeschränkt nach: Sprache: Esperanto x		
1	☐ Legolibreto por Kursanoj Karl Jost Zürich : Berichth. 1908 Buch Verfügbarkeit Details SFX/AAI	
2	☐ Tri Svisaj Kantoj Karl Jost Zürich : Berichth. 1909 Buch Verfügbarkeit Details SFX/AAI	
3	☐ Esperantista kantaro : 13 kantoj originalaj aŭ esperantigitaj por 4 voĉoj miksita Karl Jost Zürich : Tip. Berichthaus 1907 Buch Verfügbarkeit Details SFX/AAI	
4	☐ Volkslehrbuch der internationalen Hilfssprache Esperanto Karl Jost Zürich : Grütlbuchhandlung 1915 Buch Motto: Völker der Erde, vereinigt euch! Popoloj de l'tero unu! Volkslehrbuch der internationalen Hilfssprache Esperanto von Karl Jost, Verfügbarkeit Details SFX/AAI	
5	☐ Esperantista kantaro : 17 liedoj, originalaj aŭ esperantigitaj Karl Jost Genève (Svisujo) : Universala Esperantista Librejo [1911] Buch Verfügbarkeit Details SFX/AAI	
6	☐ Modesta bukado : prozo kaj poemoj originalaj kaj tradukitaj Karl Jost Zürich : [Jost] 1948 Buch Verfügbarkeit Details SFX/AAI	

La Centra Biblioteko en Zuriko heredis la kolekton de Karl Jost en la jaro 1952 kaj opiniis ĝin grava kaj konservinda. La kolekto enhavas entute 950 publikaĵojn ordigitajn en ses kategorioj. La kvanto de dokumentoj ebligas havi ideon pri la tiama Esperanto-movado kaj pri la interesoj de la kolektinto.

Blenda Öberg: Systematischer Katalog der Esperantobibliothek Karl Jost in der Zentralbibliothek Zürich. Zürich 1956, 124 p. (FA 1406; kopio en CDELI: ESP / Br 1444.) – Sur la dekstra paĝo oni vidas ke volumoj kaj broŝuroj estis aparte katalogitaj.

Menuokarto. Oni povas legi: Esperanta Eldonejo, Zürich, Karl Jost. Estas kolora karto en la tiama novstilo kun floraj ornamaĵoj kaj ŝtancita kadro datita de 1907. Ĝis nun ĝi estas la sola dokumento arkivita en CDELI. Eble vi havas aliajn kaj volonte transdonus ilin al nia kolekto !
→

Esperanto-kabano de Karl Jost sur Zürichberg
(Fotoj el Vikipedio)

TRIA PARTO

Nun ni transiru al **CDELI**. Ĝi posedas kvar librojn de Karl Jost, kiel montras la serĉo en RERO (vidu sekvan paĝon).

En la posedo de CDELI estas ankaŭ kopio de interesa diplomlaboro en la franca pri la kolekto Karl Jost de la bibliotekistino Blenda Öberg eldonita en 1955 en Ĝenevo (38 p.).

La persono, kiu okupiĝis pri la katalogado en Zuriko estis ĉi tiu sama Blenda Öberg. Ŝi estis studentino en tiam la sola lernejo por svisaj bibliotekistoj en Ĝenevo. Blenda Öberg prezentas ne nur la sisteman katalogadon de la Esperanto-kolekto de Karl Jost en la Centra Biblioteko en Zuriko. Ĉar en la unua parto la aŭtoro donas historian skizon pri universalaj lingvoj, ĉu naturaj ĉu planitaj, komencante per la klasikaj antikvaj lingvoj. En dua ĉapitro

estas pritraktitaj la planlingvoj, inter aliaj Esperanto. Pri ĉi tiuj partoj historia kaj lingvistika mi ne eniras detalojn, sed limigas min al la konsisto de la kolekto Karl Jost.

<p>1</p> <p>Disponible(s) pour le prêt ou la consultation: 3 Disponible à: NE BVCF CDELI</p> <p>Sélectionner</p> <p>Titre: Modesta bukedo : prozo kaj poemoj originalaj kaj tradukitaj / de Karl Jost</p> <p>Lieu / Dates: Zürich : [s.n.], [1948?]</p> <p>Collation: 79 p.</p> <p>Service</p>	<p style="text-align: right;">706 1205</p> <p style="text-align: center;">Blenda ÖBERG</p> <p style="text-align: center;">CATALOGUEMENT DE LA BIBLIOTHEQUE ESPERANTO KARL JOST</p> <p style="text-align: right;">ESP/Br 497</p> <p style="text-align: center;">R004/25077</p> <p style="text-align: center;">Travail présenté à l'Ecole de Bibliothécaires pour l'obtention du Diplôme</p> <p style="text-align: center;">Genève, février 1955</p> <p style="text-align: center;">BIBLIOTHEQUE ESP/Br 497 La Chaux-de-Fonds</p>
<p>2</p> <p>Disponible(s) pour le prêt ou la consultation: 3 Disponible à: NE BVCF CDELI</p> <p>Sélectionner</p> <p>Titre: Volkslehrbuch der internationalen Hilfssprache Esperanto / von Karl Jost; mit einem Geleitwort von A. Forel</p> <p>Lieu / Dates: Zürich: Grütlbuchhandlung, 1915</p> <p>Collation: XVI, 110 p.; 21 cm</p> <p>Service</p>	
<p>3</p> <p>Disponible(s) pour le prêt ou la consultation: 3 Disponible à: NE BVCF CDELI</p> <p>Sélectionner</p> <p>Titre: Esperantista kantaro : 17 liedoj originalaj aŭ esperantigitaj / aranĝita de Karl Jost</p> <p>Lieu / Dates: Genève: Universala esperantia librejo, [1911?]</p> <p>Collation: 39 p.: mus.</p> <p>Service</p>	
<p>4</p> <p>Disponible(s) pour le prêt ou la consultation: 3 Disponible à: NE BVCF CDELI</p> <p>Sélectionner</p> <p>Titre: Esperantista kantaro : 13 kantoj originalaj aŭ esperantigitaj por 4 voĉoj miksitaj / eldonita de Karl Jost</p> <p>Lieu / Dates: Zürich: Tip. Berichthaus, [1907?]</p> <p>Collation: 26 p.: mus.</p> <p>Service</p>	

Noticoj en la reta katalogo de RERO koncerne la aŭtoron Karl Jost.

Blenda Öberg: Cataloguement de la bibliothèque Esperanto Karl Jost. Genève: Ecole de Bibliothécaires, 1955. 38 p.
(Kopio en CDELI: ESP / Br 497.)

Kompleta enhavtabelo (vidu antaŭan paĝon) troviĝas en la *Sistema Katalogo* de Blenda Öberg (124 p).

Resume temas pri:

1. Diversaj publikaĵoj;
2. Literaturo pri la historio de la movado por universalaj planlingvoj;
3. Lingvistiko: gramatikoj, lernolibroj, vortaroj (proks. 100 dokumentoj);
4. Beletro tradukita kaj originala;
5. Diversaĵoj;
6. Aliaj planlingvoj.

Ĝis la fondo de UEA en 1908 periodaĵoj aperis nur malregule. La revuo *Esperanto* eldonita de UEA troviĝas en la kolekto Karl Jost nur depost 1939. Ekde 1946 *Heroldo de Esperanto* kaj *La Praktiko* troviĝas preskaŭ senmanke en la kolekto. La fondo de la unua Esperanto-asocio svisa okazis en la jaro 1902. Sekvis la publikigo de la unua numero de *Svisa Espero* en 1904. La organo de SES troviĝas preskaŭ senmanke en la kolekto de Karl Jost.

* * * * *

© KULTURAJ KAJEROJ
de la Asocio Amikoj de CDELI
Januaro 2016

www.cdeli.org/kulturaj-kajeroj